

EUROPEAN CLUSTER
COLLABORATION PLATFORM

The European Competitiveness Fund and the new MFF: Future Roles and Opportunities for Clusters

Summary

EU Clusters Talks
24 September 2025, 8:30 – 10:00 CET

An initiative of the European Union

Evropský fond pro konkurenceschopnost a nový víceletý finanční rámec: budoucí role a příležitosti pro klastry

EU Clusters Talks 24. září 2025

ZÁPIS

European Cluster Collaboration Platform jménem Evropské komise uspořádala 24. září od 8:30 do 10:00 CET webinář EU Clusters Talk „Evropský fond pro konkurenceschopnost a nový víceletý finanční rámec: budoucí role a příležitosti pro klastry“. Setkání představilo hlavní charakteristiky Evropského fondu pro konkurenceschopnost (European Competitiveness Fund - ECF) a nového víceletého finančního rámce (Multiannual Financial Framework - MFF) a otevřelo diskusi o roli klastrů v rámci ECF.

Program setkání

Moderace: Zivile Kropaite

1. Novinky z European Cluster Collaboration Platform

Nina Hoppmann, členka týmu European Cluster Collaboration Platform

2. Přehled Evropského fondu pro konkurenceschopnost a nového MFF

Magdalena Brussel-Jacaszek, referentka pro politiku, DG GROW, Evropská komise

Jan Potuzak, ekonomický analytik, DG GROW, Evropská komise

Agnieszka Wojdyr, referentka pro politiku, DG GROW, Evropská komise

Viorika Dishnica, referentka pro právní a politické záležitosti, DG GROW, Evropská komise

3. Panelová diskuse

Hervé Floch, předseda evropského výboru, AFPC

Monika Antonowicz, expertka v oddělení strategie a analýz, Polish Agency for Enterprise Development

Montse Daban, prezidentka, CEBR

Raffaella Bruzzzone, předsedkyně tematické skupiny „Access2Finance“, Enterprise Europe Network; Chamber of Commerce of Genoa

Sébastien Thomas-Chaffange, generální ředitel, France Clusters

4. Příležitosti financování

Nina Hoppmann, členka týmu European Cluster Collaboration Platform

Klíčová sdělení

- Evropský fond pro konkurenceschopnost (ECF) v hodnotě více než 234 miliard € a s celkovými zdroji přesahujícími 451 miliard € je prvním programem EU, který nabízí souvislou investiční cestu pro podniky.
- Jednotný soubor pravidel nahradí 14 různých regulačních rámců, čímž se zjednoduší přístup pro příjemce podpory. ECF je navržen tak, aby přinesl větší flexibilitu a agilitu.

- Panelisté se shodli, že klastry jsou dobře rozvinuté organizace, které by měly být formálně zahrnuty do implementačních mechanismů ECF.
- Zazněly však také obavy ohledně konkrétní role klastrů v rámci ECF.
- Zazněla výzva, aby byl ECF skutečně přístupný, vyvážený a prakticky využitelný pro všechny typy podniků.

1. Novinky ECCP

- Pozvánka na TCI Global Conference, Dublin, 14.-16. října.
- Průzkum Net Zero Acceleration Valleys - odpovědi je možné zasílat do 30. září.
- Veřejná konzultace k European Innovation Act - možnost vyjádřit se do 3. října.
- ECCP Investment Survey - průzkum zaměřený na sběr informací o významných investicích přilákaných klastry.
- Pozvánka na C2Lab v Kuopiu ve Finsku, 28.-30. října.
- Nadcházející akce Clusters meet Regions.

2. Přehled Evropského fondu pro konkurenceschopnost a nového víceletého finančního rámce

Magdalena Brussel-Jacaszek představila kontext vzniku Evropského fondu pro konkurenceschopnost (European Competitiveness Fund - ECF) a jeho hlavní charakteristiky. Konkurenceschopnost se stala jednou z hlavních priorit Evropy, a to na základě analýzy Maria Draghiho a dokumentu Competitiveness Compass, přijatého v lednu. Evropská komise přezkoumala stávající finanční nástroje, provedla hodnocení dopadů a konzultovala zainteresované aktéry, aby identifikovala mezery v podpoře evropských podniků. Analýza ukázala, že současné financování je roztržité, postrádá flexibilitu v krizových situacích a neposkytuje plynulou podporu v průběhu celé inovační cesty.

Jedním z klíčových problémů je tzv. „Valley of Death“, tedy fáze, kdy mají firmy potíže se škálováním inovací v Evropě a často musí hledat kapitál v zahraničí. Aby tento problém řešila, vytvořila Evropská komise Evropský fond pro konkurenceschopnost s rozpočtem 234,3 miliardy € v rámci víceletého finančního rámce, čímž se stal druhým největším rozpočtovým nástrojem EU. Fond bude strukturován do tematických oken a úzce propojen s programem Horizon Europe a Innovation Fund, aby byla zajištěna silnější návaznost mezi výzkumnou a průmyslovou politikou.

Jan Potuzak vysvětlil, že ECF je navržen tak, aby mobilizoval více než 451 miliard € na posílení evropské konkurenceschopnosti ve strategických odvětvích. Jeho význam spočívá ve vytvoření jednoho z nejvýznamnějších nástrojů EU pro mobilizaci soukromých investic, zejména prostřednictvím nástroje InvestEU, a zároveň v zajištění souvislé podpory v průběhu celé investiční cesty - od výzkumu přes škálování až po výrobu. Novinkou je zavedení jednotného souboru pravidel, který nahradí 13 různých fondů a postupů jedním zjednodušeným rámcem a urychlí proces podávání žádostí. Fond zároveň zajistí větší soudržnost politik propojením programu Horizon Europe s průmyslovou politikou a umožní větší flexibilitu při reakci na nové výzvy během sedmiletého finančního období.

Struktura ECF byla popsána jako „dům“ se čtyřmi tematickými okny:

- čistá transformace a dekarbonizace průmyslu,
- zdraví, biotechnologie, zemědělství a bioekonomika,
- digitální leadership,
- odolnost a bezpečnost, obranný průmysl a kosmický sektor.

Napříč těmito okny budou projekty podporovat horizontální nástroje, například InvestEU, spolupráci MSP, rozvoj dovedností nebo poradenskou podporu projektů. Součástí systému bude také cyklická zpětná vazba, která zajistí, že inovace budou generovat nové výzkumné aktivity a vytvářet kontinuální růst a lepší propojení mezi financováním, výzkumem a průmyslovou politikou.

Magdalena Brussel-Jacaszek dále zdůraznila, že ECF zavádí jednotný a zjednodušený soubor pravidel pro všechny programy s cílem snížit administrativní náročnost pro příjemce podpory. Mezi hlavní novinky patří:

- Dodatečné zdroje - členské státy a soukromí investoři mohou přidávat prostředky do jednotlivých tematických oken nebo do celkového rozpočtu fondu, což zvyšuje flexibilitu.
- Kombinované a kumulativní financování - projekty mohou čerpat prostředky z více programů současně.
- Koordinace - bude zajištěno sladění mezi všemi programy.
- Pečeť konkurenceschopnosti (Competitiveness seal) - kvalitní, ale nepodpořené projekty získají označení, které jim umožní preferenční přístup k jiným zdrojům financování (např. národním).
- Způsobilost - jednotná kritéria pro všechny programy, přičemž některé výzvy mohou upřednostnit evropské společnosti.
- Účast třetích zemí - otevřená zemím EFTA a kandidátským zemím; další státy se mohou zapojit za určitých podmínek.

Kromě tradičních grantů a veřejných zakázek nabídne ECF širokou škálu nástrojů:

Finanční nástroje

- navazující na úspěch programu InvestEU, včetně kapitálových investic, úvěrů a záruk, které mají mobilizovat soukromé investice.

Průmyslové mechanismy

- Value chain builder - podpora projektů posilujících odolnost dodavatelských řetězců,
- EU Tech frontrunners - inovace vedené průmyslem s účastí ekosystémů MSP, akademické sféry a výzkumných organizací,
- Production ramp-up - financování projektů, které jsou již ve fázi realizace, nikoli pouze nových iniciativ.

Tyto nástroje mají celkově využít rozpočtové záruky EU, stimulovat soukromý kapitál a posílit průmyslovou základnu Evropy.

Agnieszka Wojdyr představila horizontální a průřezové aktivity ECF:

- Projektové poradenství - navazující na zkušenosti programu InvestEU; firmy získají pomoc při přípravě investičních návrhů, tvorbě podnikatelských plánů a podporu během implementace. Služby budou poskytovány ve spolupráci s partnery, jako je EIB Group.
- Služby pro akceleraci podnikání - poradenství v oblasti růstových strategií, přístupu k technologiím a infrastruktuře, orientace ve financování ECF a matchmakingu.
- EU for Business Network - nová síť navazující na Enterprise Europe Network a European Cluster Collaboration Platform, která bude fungovat jako ambasador ECF a poskytovat místní a regionální poradenství zejména MSP.
- Specifické nástroje pro MSP - v každém tematickém okně budou zahrnuta cílená opatření pro malé a střední podniky. Jednotné vstupní místo a společný datový systém zjednoduší přístup k financování a umožní firmám najít všechny informace na jednom místě.
- Beneficiary service deck - jednotné elektronické prostředí pro výměnu dat pro účastníky zahrnující všechny aktivity ECF.

3. Panelová diskuze

Před zahájením panelové diskuse byli účastníci požádáni, aby odpověděli na tři otázky, z nichž jedna se týkala jejich názorů na Evropský fond pro konkurenceschopnost (European Competitiveness Fund - ECF).

Publikum jednoznačně vyjádřilo obavy ohledně potřeby jasně definovat roli klastrů v nových nástrojích, které mají vzniknout v rámci ECF, zejména pokud jde o jejich zapojení do EU for Business Network.

Všichni řečníci vyjádřili podporu této iniciativě a shodli se, že klastry jsou dobře rozvinuté organizace, které by měly být formálně zahrnuty do implementačních mechanismů ECF.

Hervé Floch označil Evropský fond pro konkurenceschopnost za významný krok vpřed při posilování podpory inovací v EU, které jsou zásadní pro evropskou konkurenceschopnost a zaměstnanost. V situaci, kdy Čína a Spojené státy agresivně investují do inovací, Evropa podle něj potřebuje podobně ambiciózní nástroj, aby si udržela vedoucí postavení ve strategických odvětvích. Jménem evropských klastrových organizací vyjádřil této iniciativě silnou podporu a zdůraznil, že klastry hrají v Evropě zásadní roli jako propojovací články inovačních ekosystémů napříč regiony.

Klastry podle něj unikátním způsobem propojují výzkum, průmysl, vzdělávání, transfer technologií a financování, čímž umožňují přeměnit výsledky výzkumu na inovace - hlavní motor konkurenceschopnosti. V rámci ECF by proto klastry měly mít specifickou roli, protože jsou schopny aktivovat a propojovat aktéry od výzkumu až po průmysl, s významným dopadem na MSP. Jako příklad uvedl zkušenost z francouzských Pôles de Compétitivité: během více než 20 let 53 klastrů vytvořilo projekty výzkumu a inovací v hodnotě 55 miliard €, přičemž 80 % projektů zahrnovalo MSP. To podle něj jasně ukazuje

schopnost klastrů podporovat inovace, konkurenceschopnost a zapojení malých a středních podniků.

Monika Antonowicz vyjádřila podporu iniciativě Evropské komise, zároveň však upozornila na rizika přílišné centralizace. Přístup typu „one-size-fits-all“ nemusí zohledňovat rozmanité potřeby regionů, MSP a klastrů. Fond by měl umožnit diferencované přístupy, regionální flexibilitu a návrh projektů zdola nahoru, aby se nestal nástrojem, který sice vypadá dobře na papíře, ale v praxi selhává. Zdůraznila také potřebu ochranných mechanismů pro slabší sektory, například řemesla nebo tradiční potravinářství, aby byl zajištěn vyvážený rozvoj napříč Evropou. Zároveň vyzvala k větší flexibilitě a rychlejší reakci na krizi, s poukazem na zkušenosti z pandemie COVID-19.

Montse Daban doplnila, že zkušenosti ukazují, jak složité je převádět evropské politické ambice do regionální praxe. Požadavky na spolufinancování, často nastavené na úrovni 50 %, jsou pro mnoho regionů obtížně splnitelné a mohou vést k nerovnoměrné implementaci. Podle ní je nutné zajistit lepší sladění regionálních a evropských strategií, aby bylo možné tyto překážky překonat.

Zároveň uvedla, že ECF může být velmi silným nástrojem, pokud bude řízen prostřednictvím jednoduchého a interoperabilního vstupního systému („front door“) kombinujícího různé finanční nástroje a pokud budou klustry zapojeny jako implementační partneři. Klustry, které zastupují tisíce aktérů napříč Evropou, mohou fungovat jako asistované vstupní body pro MSP, pomáhat jim orientovat se ve financování a připravit je na investice. Fond by mohl řešit několik klíčových problémů: zlepšit přístup ke kapitálu pro scale-upy, zjednodušit schvalovací procesy pro infrastrukturu, jako jsou laboratoře nebo čisté prostory, a zmírnit dopady vysokých cen energie. Úspěch fondu však bude záviset na tom, zda bude slibovaný „one-stop shop“ skutečně fungovat efektivně.

Raffaella Bruzzone, vystupující jako předsedkyně tematické skupiny Access to Finance v rámci Enterprise Europe Network (EEN), zdůraznila, že EEN propojuje místní ekosystémy s klustry, asociacemi a regionálními agenturami a zároveň působí na nadnárodní i globální úrovni ve více než 50 zemích. Díky této pozici může síť významně přispět k tomu, aby MSP měly snadný přístup k ECF. Hlavní výzvou bude podle ní vyvážit potřeby různých typů podniků - od vysoce inovativních a konkurenceschopných sektorů až po tradiční odvětví, která stále tvoří páteř evropské ekonomiky. Zjednodušení je důležité, ale stejně důležité je zajistit, aby byl fond prakticky použitelný a dostupný pro všechny typy MSP.

Sébastien Thomas-Chaffange souhlasil, že klustry mohou hrát strategickou roli v úspěchu Evropského fondu pro konkurenceschopnost, který má potenciál stát se skutečným game changerem. Podle něj nejde pouze o spojení finančních nástrojů, ale o posílení evropské průmyslové a inovační kapacity. Z vlastní zkušenosti uvedl, že iniciativy jako Cluster Invest ukazují, jak mohou klustry fungovat jako finanční a strategičtí zprostředkovatelé - identifikují perspektivní projekty, připravují je na investice a propojují je s veřejnými i soukromými investory. Tím převádějí evropské ambice do konkrétních výsledků pro firmy v praxi a mohou být silným podpůrným mechanismem pro fungování fondu.

Navzdory častým odkazům na jejich význam však klastry zatím nejsou v současné legislativě výslovně uznány, jak upozornila Monika Antonowicz. Jedním z důvodů může být nedostatek spolehlivých dat o dopadu klastrů. Proto byly předloženy návrhy na vytvoření Cluster Impact Score nebo podobného ukazatele výkonnosti (KPI), který by umožnil vést diskusi na základě dat a lépe prokázat jejich přínos. Takový nástroj, podpořený aktualizovanou a přesnou mapou klastrů ECCP, by mohl lépe odrážet přínos klastrů pro MSP, regiony i konkurenceschopnost Evropy.

Obavy týkající se role klastrů v rámci ECF zazněly také v diskusi v chatu:

- Norbert Reichl: Přístup „one-size-fits-all“ je obtížně aplikovatelný. Potřebujeme vyšší konkurenceschopnost a vývoj průlomových technologií, ale nesmíme zapomínat na mnoho MSP v Evropě, které tvoří základ prosperity a pracovních míst. Neměli bychom také opomíjet téma potravinové bezpečnosti. Je proto důležité podporovat mechanismy, které pomohou MSP zavádět inovativní řešení a zůstat konkurenceschopné na budoucích trzích. Kaskádové financování je relevantní možností a klastry hrají klíčovou roli v aktivitách zaměřených na zapojení MSP. Proto je zapotřebí nejen pozitivních slov, ale skutečné podpory klastrových organizací.
- Yuan Chai: Klastry mají systémový pohled na své sektory, díky čemuž mohou lépe implementovat evropské strategie ve svých ekosystémech, podporovat konkurenceschopnost MSP a přispívat k lepšímu sladění regionálních, národních a evropských strategií.
- Hervé Floch: Bylo by možné uvažovat o tom, aby klastry měly formální spoluvůdčí roli v řízení budoucí EU for Business Network?

Montse Daban navrhla, aby byly klastry zapojeny do řízení ECF. Jejich účast ve strategických poradních orgánech a koordinačních nástrojích by jim umožnila významně ovlivňovat implementaci fondu. Klastry by také měly mít silnější roli v regionálních strategiích smart specialisation, kde je jejich odborná znalost často nedostatečně využívána. Zároveň zdůraznila, že udržitelnost samotných klastrů je klíčová - je proto nutné vytvořit specifické strategie financování, které jim umožní plně využít jejich znalosti a potenciál.

Raffaella Bruzzone doplnila, že pro MSP bude zásadní mít jasný vstupní bod k fondu a porozumět tomu, které nástroje nejlépe odpovídají jejich investičním strategiím. Klastry a Enterprise Europe Network (EEN) by neměly být vnímány jako konkurenti, ale jako komplementární aktéři, kteří pomáhají MSP rozvíjet finanční gramotnost a orientovat se ve vhodných nástrojích - ať už jde o granty, kapitálové investice nebo úvěry - a zároveň předcházet nerealistickým očekáváním.

Sébastien Thomas-Chaffange zdůraznil, že financování industrializace MSP musí být jednou z hlavních priorit ECF. To vyžaduje spolupráci s aktéry, kteří mají k podnikům nejbližší - tedy klastry a regionální ekosystémy. Fond by měl zůstat jednoduchý a srozumitelný, aby bylo možné podporu poskytovat lokálně a efektivně.

V souvislosti s kapitolou Project Advisory (kapitola 26 ECF) účastníci dále zdůraznili:

- Yuan Chai: Pokud hovoříme o místně zakotvených inovacích (place-based innovation), musíme poskytovat také místně zakotvenou podporu. Klastry mají důvěru firem, a proto je jejich role při zapojování podniků do evropských programů velmi důležitá.
- Raffaella Bruzzzone: Posílením spolupráce s relevantními aktéry, jako jsou klastry, budeme schopni zajistit hladký a efektivní přístup evropských MSP k ECF i dalším finančním nástrojům.

Na otázky publika odpověděla Magdalena Brussel-Jacaszek, že ECF má být široký a flexibilní nástroj, nikoli příliš detailně předepsaný program. Přestože některá odvětví - například zemědělství, agropotravinářství nebo potravinová bezpečnost - nejsou výslovně uvedena, jsou zahrnuta v relevantních tematických oknech, například v oblasti biotechnologií. Cílem je vyhnout se dlouhým seznamům sektorů a místo toho vytvořit adaptabilní rámec, který dokáže reagovat na různé potřeby. Flexibilita se má týkat nejen správy rozpočtu, ale také designu programů, aby výzvy nebyly příliš úzce definovány.

Klastry jsou podle ní uznávány jako významní zprostředkovatelé, avšak zároveň jsou součástí širších teritoriálních ekosystémů, které zahrnují různé místní aktéry. Evropská komise si je vědoma toho, že inovace jsou místně zakotvené a vycházejí z regionálních ekosystémů, a proto vyžadují silné propojení mezi regiony a stakeholdery.

Viorika Dishnica doplnila, že ECF je prvním programem navrženým tak, aby podporoval MSP během celé investiční cesty, od raného vývoje až po růst. Nástroje fondu budou přizpůsobeny různým stupňům zralosti podniků, přičemž podrobnosti budou uvedeny v pracovních programech po schválení návrhu. Každé tematické okno bude mít vlastní pracovní program, ale podniky mohou využívat podporu napříč více okny podle svých potřeb.

Potvrdila také, že Evropská komise vnímá klastry jako hlas MSP a dalších stakeholderů i jako ambasadory ECF v terénu, a jejich zapojení do řízení - například ve strategickém poradním orgánu stakeholderů - je považováno za zásadní.

4. Možnosti financování

- European network of national competence centers for innovation procurement - evropská síť národních kompetenčních center pro inovativní veřejné zadávání; uzávěrka 20. ledna 2026.
- Scaling up deep tech ecosystems - rozvoj a škálování ekosystémů deep tech; uzávěrka 20. ledna 2026.
- Expanding Investment Ecosystems - rozšiřování investičních ekosystémů; uzávěrka 20. ledna 2026.